

ILKKA KALLIOMÄKI, BULLS ISON TALON ILKKA JA SARJAINFO KESKUSTELEVAT

Ilkka Kalliomäki on ollut viisi vuotta merkittävimmän pohjoismaisen sarjakuvasyndikaatin Bulls Presstjänstin Suomen edustajana. Aluksi Tukholmasta käsin töitä tehnyt Ilkka siirtyi 1985 syksyllä Helsinkiin helpot- taakseen asiakaskontaktejaan.

Miltä nyt sarjakuvavuosi 1986 näyttää?

– Markkinat ovat mitkä ne ovat. Kasvuja niissä ei ole näkyvissä eli meidän on suuntauduttava enemmän syndikaattien alkuperäiseen toimintaan eli lehtijuttujen yms. välitykseen. Sarjakuvan asema tulee Bullsilla pienenevä, vaikka se jääkin suurimmaksi ja merkittävimmäksi tuot- teeksemme. Sanomalehtisarjakuvan asema Yhdysvalloissa on laskenut koko ajan. Julkaisukoon pienentyminen on heikentä- nyt sarjojen tasoa ja uusia hyviä sarjoja ei ole tullut.

Suremme yhdessä Ilkan kanssa mm. Masia, joka on nykyisellään vain varjo en- tisestä. Kalliomäki on siinä mielessä poik- keuksellinen myyntiedustaja, että hänellä on näkemystä tuotteesta, jota hän kaup- paa ja hän seuraa tarkasti alan tapahtu- mia ja kehitystä. Näin eivät suinkaan tee kaikki kauppiat, oli sitten kyse nakkimak- karoista tai sarjakuvista.

Bullsilla on hallussaan sanomalehtiem- me sarjakuvista n. 80 %. Määrä on vähän laskenut mm. Kalletuotannon tultua jaka- maan kakkua, mutta olennaista muutosta markkinaosuuksissa ei ole.

Bullsin markkina-alueena on Ruotsin ja Suomen lisäksi Tanska ja Norja sekä sak- sankielinen Keski-Eurooppa. Työntekijöi- tä firmassa on n. 60 ja pääpaikkana on ol- lut Tukholma jo vuodesta 1929.

Herra Bullin seikkailut sarjakuvamaailmassa

Bulls perustettiin 1922, kun norjalainen merikapteeni Cornelius Bull näki Ameri- kassa sarjakuvia ja arveli, että niiden kes- kitetty välittäminen Hearstin syndikaatin (King Features Syndicate) tapaan voisi ol- la oiva bisnes. Bull sai sitten haltuunsa suurimman ja kauneimman eli KFS:n sar- jojen välityksen ja siitä lähdettiin liikkeelle.

Tällä hetkellä Bullsin omistaa kaksi ruotsalaista veljestä, joilla on myös Euro- pa Press-syndikaatti. Se on toinen suuri pohjoismaiden kolmesta pääsyndikaatista. Se kolmashan on tanskalainen PIB. Ylivertaisesti parhaat sarjat ovat näiden kahden ruotsalaisfirman hallussa. Se, että tarvitaan kaksi erillistä yhtiötä kilpaile- maan ainakin näennäisesti keskenään johtuu Kalliomäen mukaan siitä, että KFS ei halua oman agenttinsa välittävän kilpai- levien amerikkalaisyhtiöiden tuotteita.

– Suomalaiset lehdet saavat sarjaku- vansa huomattavasti halvemmalla kuin esim. ruotsalaiset. Se johtuu siitä, että täällä lehdet käyttävät niin paljon sarjoja, että tuottoa kertyy pienemmästäkin sarja- määrästä. Toinen syy halpaan hintata- soon on Helsingin Sanomat, joka on mää- rännyt ja säännellyt omilla vaatimuksillaan hintatasoa. Hinnat tosin nousevat. Jos ha- luua pitää sarjojen käännös- ja tekstaust- ason korkeana, niin se vaatii rahaa.

– Suomalaiset sarjat kärsivät tästä hin- tapolitiikasta, vaikka lehtien kiinnostus koti- maista kohtaan onkin ollut nousussa, kertoo Kalliomäki.

Tällä hetkellä Bulls välittää kotimaisista sarjoista JOPEN Näkymätöntä Vianästä, Mikaman Allu Kaposta, Murtoaari & Vai- järven värillistä seikkailusarjaa ja Muumia, joka tosin on englantilaisen syndikaatin sarja.

– Muumistripit alkaisivat jo vaatia kun- nostusta. Materiaalihan on sisällöltään ajatonta, mutta tuhansien kopiointien jäl- keen viivat ovat alkaneet kadota, rasterit kuluu jne. Jonkun piirtäjän pitäisi ottaa al- kuperäinen materiaali osin uudelleenpiir- rettäväksi.

Sarjakuvan tie lehteen

– Lehdethän sen päätöksen sarjakuvi- ta varsinaisesti tekevät. Minun tehtäväni on lähinnä olla tavallaan konsulttina siinä tilanteessa. Kierrän pari kertaa vuodessa kaikki lehdet ja kuuntelen toiveet ja ehdo- tan mahdollisesti uusia juttuja.

– Suomalaiset lehdet varjelevat omia levikkialueitaan niin, että maksimi yhden sarjan myynnille on 10–15 lehteä. Siitä syystä kotimaisten tekijöiden keskittymi- nen yhteen sarjaan on mahdotonta. Kun ajattelee, että Yhdysvalloissa markkina- alue on 2000 lehteä, niin Suomessa lehtiä, jotka julkaisevat sarjakuvia on n. 100. Siitä ymmärtää piirtäjän vaikeudet. Mur- tosaaren ja Väijärven sarja on mennyt aika hyvin. Lehdiltä tullut palaute on ollut myönteistä, vaikka sarjan sisältö onkin vä- hän vaihdellut.

Suomalaiset piirtäjät soittelevat usein ja pyytävät neuvoja. Kun sitten lähetän kom- mentteja heidän sarjanäytteisiinsä, he loukkaantuvat, eivätkä enää lähetä postia. Se tuntuu jotenkin kummalliselta. Kriittik- kiä pitäisi pystyä sietämään, jotta työssä voisi kehittyä.

*Millaisina lehdet saavat
Bullsilta tulevat ulkomaiset sarjat?*

– Siinä on kolme eri mahdollisuutta. Osa lehdistä (esim. Hesari ja Iltä- Sano- nat) saa alkuperäisen materiaalin, jonka ne itse kääntävät ja tekstaavat.

Sitten on lehtiä, jotka kääntävät ja teks- taavat itse materiaalin ja välittävät nämä sitten toisten lehtien käyttöön.

Kolmas on se, että käytämme freelan- ce-tekstaajia ja -kääntäjiä. Tämä viimeksi- mainittu tapa on minusta paras, sillä siten voi itse vaikuttaa käännöksen ja tekstau- sen tasoon. Tekstaushan vaikuttaa paljon sarjakuvan ulkoasuun. Hyväkin sarjakuva näyttää huonolta kehnosti tekstattuna.

Vaan onko se kulttuuria?

– Minusta olisi kulttuuria se, että suo- malaisten sarjakuvien tekijöillä olisi mah- dollisuus ilmaista itseään. Sinällään on hölmöä erotella taidetta ja sarjakuvaa sillä perusteella, että jälkimmäinen on muka kaupallista.

Kalliomäki on myös vankasti sitä mieltä, että ulkomainen sarjakuva ei syö koti- maista kulttuuria.

Ilkka Kalliomäen työkauden kulttuurite- koihin kuuluu myös Crazy Katin ilmestymi- nen Ylioppilaslehteen.

– Minä sitä ehdotin heille. Minulla oli sellainen tunne, että se sopisi kulttuuri- il- mastoon. Sarja on ollut lehdessä menes- tys, eivätkä ne varmasti noin vain sitä pois heitä, myhäilee Kalliomäki, jonka käynti- kortissakin kumartaa syvään Crazy Kat.

Sarjakuvien lukeminen lisääntyy

Ilkka Kalliomäki puhuu tyytyväisenä Sa- nomalehtien liiton Suomen Gallupilla teet- tämästä lukututkimuksesta, jonka mu- kaan sarjakuvien lukeminen on lisäänty- nyt viimeksi kuluneiden kahden vuoden aikana. TV-sivut, viihde ja paikalliset uutiset ovat lehdissä hivenen suosittuempaa ai- neistoa.

Entä palaute?

– Kaikki ihmiset eivät tietenkään lue lehtien kaikkia sarjoja ja muutenkin suo- malaiset ovat huonoja valittamaan. Jatko- sarjoihin ihmiset tuntuivat reagoivan her- kimmin. Meilläkin on välittäjinä mahdolli- suus vaikuttaa valituksilla sarjojen sisäl- töön, vaikka Yhdysvaltojen ulkopuoliset markkinat muuten ovatkin heille usein pe- rifeerisiä alueita.

Bullsin sopimuspolitiikkaa on joskus pi- detty piirtäjää riistävänä. Kalliomäki puo- lustelee yhtiönsä noudattamia pitkiä sopi- muksia.

– Minusta vuosisopimukset takaavat myös tekijän turvallisuuden. Minusta ne eivät ole pelkästään syndikaatin ilkeyttä: Ajatelkaahan, jos sopimus tehtäisiin kuu- kauden irtisanomisajalla; piirtäjän työ tulisi paljon epävarmemmaksi.

Juhani Tolvanen